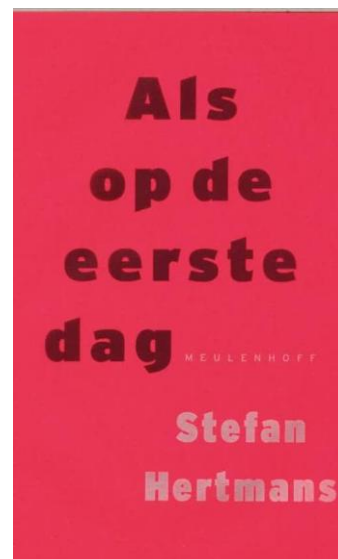

In 2001 Stefan Hertmans published the novel **'Like the first day'** ('Als op de eerste dag'), which was nominated for the AKO-Prize, and awarded the 'Ferdinand Bordewijk'-Prize, one of the prizes of the Jan Campert-Foundation. In 2003 this novel was published in French by Christian Bourgois ed., Paris and was widely acclaimed by the French literary press ('Comme au premier jour').

Стефан Хертманс

'Като в първия ден'

'Събуди се! Погледни как се сипе снегът покрай пустото птиче гнездо!'
- Петер Хандке

Тъй като тя беше отседнала при приятели, тази нощ стояхме един до друг в гаража, като че ли ни предстоеше за първи път да се любим. Тя беше с нов парфюм, а и кожата ѝ ухаеше някак иначе в този град. Не бях сигурен как точно, но бе част от смесицата нови усещания.

Притиснах я до себе си, като че ли никога не бях я чувствал така: топлината ѝ, пулсиращите от ускорения ѝ дъх гърди до охладена ми от нощния вятър риза, бузата ѝ до врата ми, съблазнително открехнатото черно яке, кракът ѝ, който бе започнал сладострастно да си пробива път между моите крака.

Колата бяхме оставили в покрития бетоннен паркинг, отворен откъм улицата, но защитен с огромни решетки и ме обзе известна възбуда, сякаш се намирахме в затвор и там се целувахме. Сумракът и неясната светлина от далечната улична лампа обгръщаха телата ни! В колата бях надул Hourglass от Кейт Джарет. Вратите бяха отворени, музиката се носеше като от кабина с усилватели и изглеждаше като че ли някой там в колата наистина свиреше на гигантско пиано, а ние се докосвахме като за първи път.

Не бях я виждал три дни, но тъй като в този град на живи мъртъвци всичко бе различно, ми се струваха години. Неочаквано се смутихме, което за непознати би изглеждало нелепо, ако знаеха, че 'спяхме' заедно от две години. Не знам какво точно беше, понякога има нещо във въздуха на даден ден, мимолетно движение, уханье или лицето на случаен минувач, заради които страстта между двама души пламва като в първия ден. Знаем, че бяхме пияни, разбира се че бяхме, иначе не можеше да стане по този простичък, непринуден начин; но когато тя почти заспа в

пиян полусън, както беше права, клатушкайки се на високите си черни токчета, обвила с крака моя крак, като ме целуваше и милваше, бръкнала в панталона ми, с тази музика в този нечист гараж, изглеждаше като че ли небесата за първи път се отвориха и аз за първи, а не за стотен път преживявах всичко това.

Не знам защо не се качихме горе, а останахме в гаража и слушайки ангела в колата, легнахме върху топлия капак на мотора. Придърпах я върху себе си, тя повдигна черната си рокля и докато ме целуваше и ближеше, свърши останалото. Точно когато навлезнах в топлото ѝ влажно телце, наблизо минаха няколко младежи. Музиката беше привлякла вниманието им и когато иззад решетките видяха чисто порнографската гледка, която представляваха нашите небесни чувства погледнати от друг ъгъл, те застинаха онемели. Висок младеж с червена коса и обувки кубинки се хвърли предизвикателно към решетките и извика нещо, което не можахме да разберем заради силната музика; другите го издърпаха, постояха още малко и като видяха как моят ангел, тихо стенойки, невъзмутимо започна да се движи върху ми, просто си продължиха по пътя, леко унили. Движенията ѝ бяха толкова забавени, разиграваха се в толкова приказно 'slowmotion'¹, че можеха да продължат с часове, което може би и ставаше, забравил съм вече. Съмваше се, музиката отдавна беше спряла, капакът на колата беше топъл единствено там, където лежахме, когато тя почти отхапа устната ми и нададе пронизителен вик. Целият гараж беше придобил странен мирис, в който като в парфюм се бяха смесили ароматите на студения камък, изстиващия бензин и потта от нас, запечатани се в съзнанието ми с незаличимостта на 'Първото'! Човек не знае защо понякога получава това като подарък, ей така, докато иначе месеци наред трябва да чака за лъч светлина, бродейки унил по земята.

Следващият ден обикаляхме из широките улици с магазини, купихме чифт скъпи обувки за нея, нова риза за мене, екзотична готварска книга, шише мексиканска ракия, хавлиена кърпа, под която можеш направо да къмпираш, и преди да се усетим, трябваше да тръгнем всеки в посоката си. Случайността, която прозираше от всички тези неща, изглеждаше опасна, за нея също - ние като че ли бяхме освободени от очевидното, освободени от факта, че се познаваме и безразсъдно захвърлихме общото си минало.

Взехме си сбогом, страхувайки се искрено, че може би никога нямаше да се видим отново. Едва сега осъзнах, че именно този страх беше придал на сцената в гаража предната вечер силата на 'Първото' - възможността това да е за последен път. Началото и възможният край се докоснаха, така както тя беше клекнала върху мене и ме вкара в себе си с онзи прост поривист жест, с който жената подчинява мъжа, когото желае. Поех всичките чанти от нея, покупки, които ненадейно бяха загубили очарованието си и се бяха превърнали в мъртва тежест за идни дни. Как можахме да се подведем да купуваме неща, които трябваше да създадат илюзията за съвместно бъдеще? В каква детински прищявки се превръща желанието под страха от следващия миг?

Спомням си, че тя се обърна да ме погледне, изчезващ образ сред другите, и отново мъже, които гледаха след нея, натам, където продължавах да гледам и аз, докато изчезне в гъмжилото от тела, с редуващи се странни лъчи и сенки. Тогава продължих и аз, с подута долна устна, подуте очи и объркани коси, които дори и под душа не искаха да улегнат. Бях все още леко пиян и имах измамното чувство, че

¹ **slowmotion** – термин от света на киното, където картината се показва с час от нормалната скорост

младостта е вечна, лудост, която прави човек щастлив. Защото тогава, онази сутрин, знам това със сигурност, в мене беше се вселила Вечността, като отпечатък от нещо безкрайно, миг, вселил се за дълго в едно недълговечно, тленно тяло.

Проливен дъжд.

Излизам от дома и се натъквам на нея.

Пием, здрачава се рано, спомняме си за предишното пиене.

Фарове пронизват големите прозорци на кафето и се пречупват точно при ъгъла. Лъч светлина прониква през чашата с вино, червенееща в ръката ѝ.

Пушим от една и съща цигара. Огледалата наоколо са пълни с клатещи се глави. Пияни сме от години, нещо като брат и сестра.

В полунощ си тръгваме. Прибирам се бързо, светкавиците са навсякъде, следвани от гръмки гръмотевици. Вкъщи изваждам всички щекери от контактите.

Малко по-късно (оставил съм вратата отворена) влиза тя и чака в тъмното, докато слезна долу, със същото непринудено спокойствие, с което вчера ме отведе до най-дълбоките кътчета на собственото ми съзнание. Виждам червения връх на цигарата как пламти между два пръста в тъмното. Навън се навдига градът в тъмното, като отнесен старик, който се събужда ненадейно и се сеща, че трябва да запали лампите, стряскаща фигура, неуловима в пустата улица, опасно потисната душа, душата на един град с грозящо го ужасно транспириране.

Правя това, което Лис мисли, че трябва да направя в подобна ситуация: закривам с ръка очите ѝ.

Неочаквано се включва телефонният секретар. Споменава мимоходом как да станеш бързо богат и след това двукратно бавно изговаря името Тамерлан.

За нас това е знакът. Обличаме по един дълъг шифер. Колата не може да се измъкне през другите паркирани коли. След пет опита се отказваме и тръгваме пеша. Отнема ни почти час.

Хапваме при Турчина и изпиваме по чаша вино. Думите идват сами. Изучаваме телата си. Има още 15 минути до събирането на групата при Тамерлан.

Когато пристигаме, купонът току-що е започнал. Спомням си нещо паднало на дансинга, малко и синьо, нещо като живо същество, посегнах към него, Лис също, главите ни така се сблъскаха, че тя падна. Легнах до нея на пода. Въртележка от крака около нас. Ида, с нейното вечно огледалце, се навежда над нас, душейки. В жартиерата, под късата ѝ пола, се показва предизвикателно банкнота от 100 марки.

Зад бара, там където се намира Тамерлан, се правят планове за 'пътешествието', както го наричат. Някой хихика глупаво, като научава подробностите. Липсва ми ужасно моят ангел на нощта, видението на Първия миг, влудяващата яснота на онова пиано и нажежения капак на колата.

Връщаме се обратно. Утрото настъпва, а с него и зимата, и дуетите на котките в студа.

Качваме се в колата ѝ. Придружени от глас, фалшиво пеещ ария от Монтеверди по радиото, подминаваме отново вратата, зад която оставям котките си за цяла седмица.

На входната ми врата светлината на фаровете осветява двойка целуващи се под проливния дъжд. Тя – с подвигната рокля и смъкнат слип и до нея една тъмнокожа младежка ръка, облеганата на пощенската кутия. Това е моята къща, си

мисля, целувайте се, натискайте се, ощастливете тази врата. Добре дошли! Бих искал да съм на мястото на пощенската си кутия.

Подминаваме с колата и си мисля: 'Колко ли е безопасна такава една улица с млади гаврошовци като тези?' Аз живея тук, у дома си съм, а тя казва: 'Ако карам със сто и шейсет, може и да хванеш последния влак?' Или това е първият?

Не бях чувал смях като този, точно преди да си иде нощта.

В ранни зори вече крачех по брега на реката. Блестящ и грозен там в небето, така си мислех, е самолетът, който я отнася на другия край на деня, на света. Преминавам под мостовете, без да се отдалечавам от брега на Майн. Не знам нищо за въздушна яма, за кървящи пръсти върху миниатюрна тоалетна. Пронизваща, замайваща паника. Черният ангел на самотата. Франкфурт.

В музея Stadtell Анселм Кифер е оставил едни оловни крила, с приповдигнатост, непозната извън тези стени. Руски гадателки стоят под подрязаните ясени и сочат към отсрещната страна на реката. На малки мангали палят благоуханни треви. Един мъж е с цепната ноздра и засъхнала по нея кора кръв. Чопли я като нетърпеливо дете и тя започва да кърви. За миг светлината от двадесетия етаж се пречупва надолу, някой обръща прозореца. Отражение на слънце, преходно кътче от ослепителна двойна светлина. Двама слепци пресичат с гъша стъпка пешеходната пътека и спират до стълбата към тоалетните. Там няма никой, който да им помогне по-нанатък.

Минувач предлага на друг малко наеленово пликче марихуана за 50 марки. Разнася се смях. Отново и отново. Потриват се ръце. Аз нося със себе си образа от онова пиано, но с цвета на тъмночервената засъхнала кръв върху едно лице.

Някога, преди векове, братята Белини се бяха опитали да проумеят същността на града - всичко, което се случваше там, и най-малките детайли, имаха отношение един към друг. В трескаво състояние невидими знаци определят къде ще стъпи кракът. Погледът на кутре в нечий скют и лицемерната целувка върху пръстена-печат на млад владетел, съблазнителните бедра под късата броня на женствен рицар. Погледът, който открие това, е съучастник в неразбираемия заговор. Нещо от Първия миг, което продължава до момента, в който човек гледа и вижда нещата като за първи път – поглед в бездната на времето, един спомен, от който не се съвземаме никога.

По отсрещния бряг на реката святкащи метални частици се движат в безконечна върволица срещу светлината, преди да изчезнат от погледа. Светлинка след светлинка се изплъзва градът като през ръце, които се топят една друга, ръце, които предават огъня, покрай лица, които видимо остаряват, а по замърсеното дъно на Майн сляпо плуващите риби стават част от тези ръце, от тези лица, крещяща забрава, благодарение на която тази картина е жива.

Пред мен върви видението от изминалата нощ. Вървя след клатушкащата се фигура, вслушвайки се в историята на модерните градове, сринати от бомбите и наново издигнати, и в порива, който се съживява при отказ на заслужено място или право на спомен. Фигурата придобива почти ясни очертания, собствено име, мога да усетя облачетата на дъха ѝ в мразовития ден. Почти в един и същ ритъм се движим, след около петдесет метра настигам тази бързо продължаваща напред фигура и питам дали мога да повървя с нея. Разпознавам лицето, виждам първите малки

остри бръчици над горната устна, тъмната сянка в погледа, внезапните спазми на ръката. Въпреки че ме разпознава, тя продължава да върви. Виждам мигновеното потрепване на устата, почти незабележимо. Знам как работят мускулите. Знам как се отдалечават бедрата с движението на ножица, под тъмното ухание на роклята ѝ. Позната ми е анатомичната рисунка на мечтата.

Когато стигаме до парка, тя се опитва да ме удари в лицето, замахва отново отдалече, не ме улучва, залитва, обляга се за миг на мене, закрива очи с ръката си в ръкавица. Мисля, че ми е разцепила лявата ноздра, защото нещо топло се стича по пръстите ми, закривам слисан лицето си. Тя поема дълбоко дъх и ме поглежда косо. Ботушките ѝ са застинали в очакване. Целувам мислено, бързо и стоплящо замръз-налата земя, на която тя стои, с поглед, твърд като ледунките – привилегия на невестулката и плъха. Питам я откога се е върнала, тъй като не ми се иска да я питам, защо не е заминала, заради което като дете зяпах по небето към един самолет – точица, в който нея я нямаше. Зад дърветата, между леденостудените катерушки на детската площадка стоят трима мъже, облечени в кожени дрехи, пушат и гледат към нас. Още по-нататък, в протестантската черква се чуват гласове – пискливи и фалшиви, сякаш режат въздуха около нас.

По-късно, когато слънцето е залязло и в ранно настъпилия здрач въздухът се превръща в скреж по най-високите върхове на града, тя застава пред огледалото до тоалетната масичка и смъква ципа на роклята си. Далече, някъде долу започва вечерното задръстване, едва доловим шум, смесен с шума на тръбите в стената.

Над студените очертания на сградите в небето виждам за миг, като насън, голямо оловно крило. То помита последните розови отблясъци и ни потапя в объркващата въртележка на първия сняг.

*Laudatio, laudatio*². Монтеверди звучи от будилника-радио, до възширокото легло. Тъпи удари на бормашина по тротоара някъде далече... Не се докоснахме тази нощ. Светлината е болезнено остра. Зората се прокрадва зад високите блокове, над вълнообразната линия на предградията. Отражението на снежинки в почернялата вода, един оловен вимпел, врязан в светлината!

Спомних си отново нощните решетки на гаража, долових онзи остър мирис, смесица от моторно масло, червило и елексира на млада жена и отидох под душа. Решетките изтъкаха мрежа пред очите ми, решетки, които разрязват стаята на две - няма връщане към другия ѝ край.

Видях я на балкона, наведена дълбоко над бетонната ограда, видях закръглените бедра и гърба ѝ, сетих се за звуците, които издаваше по време на самотното си задоволяване, легнала до мене предишната вечер; как ме удостои с поглед под завивките, в долния край на леглото, потънала в собствената си плът, с бавнодвижещите се нагоре-надолу кафяви пръсти с черния лак, как тази спокойна плът там под малката палатка се отваряше и затваряше, а когато лежах до нея – мириса на чесън в дъха ѝ. Не я докоснах. Цяла нощ стоях буден и пушейки в мрака, я желаех. Не се докоснах.

Но когато я видях да стои така на балкона, на сутрешната светлина – безтегловна и непонятна, изскочих изпод душа, прелетях като вихър през стаята още топъл и с капеща от мене вода, през голямата отворена стъклена врата, обгърнах я с ръце на студа, мислех си, че така ще мога да я запазя от ужасно политане надолу. Краката ми залепнаха почти мигновено за кафявите плочки, болката ме възбуди

² Хвала, хвала (лат.)

силно. Тя се обърна и видя как опасното замръзване на гърдите ми водеше нанякъде, носеше със себе си знак, който трябваше да я изплаши - яростта на светец, някой, който за пръв път се изгубва в другия. Тя обви с ръце бедрата ми, видя как бях на ръба да се изпразня и да заплача, разроши мокрите ми ледени коси. Непоносим остър студ нахлу през перилата. Тя ме поведе покровителствено навътре, сложи ме отново под топлата струя на душа. Възбудата ми спадна и когато малко след това се върнах в стаята, ми причерня пред очите и се свлякох до гардероба.

Когато се събудих, лежах в леглото, покрит с черното и наметало, беше късен следобед и нямаше никой друг в стаята. Знаех, че ще ми прилошее и знаех, че го исках. Позвъних на рецепцията. Не беше регистрирана, никой не беше чул за нея, никой не я беше виждал, и в тези изгубени мигове почувствах как ме обзема познатия копнеж по първата среща с нея; колкото по-близо беше краят, толкова по-силно започна да ме изгаря обсебеността по първия път, като че ли, конпеейки за края, щях да я получа отново такава, каквато беше преди първия път.

На разхвърленото легло лежеше разтворен дебелият зелен пътеводител.

Може би бях побутнал Лис над ниската бетонна преграда просто за да мога да говоря за 'първия път'. Беше незабележим, нежен тласък, жест с чара на разсеяна небрежност, но бях останал без дъх, чувах песните и крясъците на ангелите като никога преди, надничях в ослепителната отразена светлина на *първия ден*. Може би ми се искаше да гледам само към тази скъпа, падаща счупена част от собствения ми живот, докато тя станеше точица и аз не бях вече никой.

Нямам мотив, не съм извършител, студено ми е и съм замаян. Сам съм. Искане ми се кафе, цигари, достъпните прости неща. Камбаните бият в този град от жилищни блокове. Странно усещане. Реката, казват, не е замръзвала от векове. Но сега замръзна. Дори младият Гъоте, който се разхождал често тук, не бе виждал това. Светлината свети като в първия ден и виждам птици да кръжат над града.

Ако тя беше взела самолета, може би нямаше никога да преживея отново първия път – блаженният миг, в който отново почувствах това, топлината на онзи момент с музиката на Кейт Джарет тогава в гаража, а сега с музиката на Монтеверди, споменът за онова равномерно дишане с настъпващия сън и дъх на чесън. Всичко това ставаше още по-съвършено чрез съвършеното свободно падане, стърженето покрай бетонната стена, болезнено отворените рани, малкото топло петно, което се оформя по мене в момента, когато там, далече долу, една малка фигура се стоварва върху асфалта. От мене протича розова урина. И нищо повече. Ефирната височина на един бял град. Финесът на багрите. Едва доловимият химн. Нищо повече. Край реката виждам дребните сенки от преди обедата, измамниците от Румъния, мангалите и сергиите, които редят. Знаем, че са дрогирани, дребните търговци, нищо че е рано сутринта. Това ги предпазва от студа. Обличам коженото си яке на голо. Искане да се върна под топлия душ, но от него не потича топла вода.

Един Боинг 737 прелетява ниско над града, лети на изток, чувствам вибрациите в този бръснач от камък, обкован със стомана, наострен във въздуха от хиляди димящи комини. Хотел Мариот. Сирени по улицата, нещо ще се случва, искам да изчезна, не обичам случките, искам вестник, който да прочета открай докрай, вестник, който да сложи на коленете си в тоалетната и докато си свършвам работата, да науча новините от целия свят. След малко трябва да се облека, да пусна наметалото й през перилата, да го пусна, да го пусна, тогава ще мога да си я върна...

Иска ми се да отида до музея, преди още да съм пил кафе, да погледна там трите големи портрета, трите безименни прекрасни лица в рамки на белите стени. Едва вчера ги видах, за първи път, името на фотографа не помня, нека да отида, нека да отида... Ще слезна по стълбите, петдесет етажа надолу. Ще излезна от задната врата, защото не искам да стресна никого. Най-сетне съм на път към Първото! Почувствах черния ангел от Първия миг. Запътил съм се към дяволско черния ѝ образ в тази различна от другите нощ. Предвестникът на боговете хвана Лис за ръка и я поведе към катакомбите под града. Знам, че двамата слепи все още стоят при тоалетните. Ще им покажа началото на стълбите, за да могат, опипвайки надолу стъпало след стъпало, да намерят пътя към освобождението, а аз трябва да измина с тях целия този път.

© Цвета Велинова
1 март 2013